

STORTINGET

Representantforslag 54 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Mathilde Tybring-Gjedde, Bård Ludvig Thorheim, Tina Bru, Trond Helleland, Mahmoud Farahmand og Liv Kari Eskeland

Dokument 8:54 S (2024–2025)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mathilde Tybring-Gjedde, Bård Ludvig Thorheim, Tina Bru, Trond Helleland, Mahmoud Farahmand og Liv Kari Eskeland om raskere konsesjonsbehandling og mer kraft

Til Stortinget

Bakgrunn

Forslagsstillerne mener at ren og rimelig kraft skal være et konkurransefortrinn for Norge og et gode for norske husholdninger. For å styrke Norges konkurransekraft og gi næringslivet og industrien flere bein å stå på i årene fremover trenger vi mer ren energi til konkurransedyktige priser og raskere utbygging av nettet. Mer kraft, raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av energi og nettet er på sikt det aller viktigste for å sikre et kraftoverskudd og lave strømpriser for forbrukere og næringsliv.

Forslagsstillerne vil understreke at Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har et viktig samfunnsoppdrag i en tid med rask energi- og klimaomstilling. NVE har fire hovedmål de skal oppnå, herunder forvaltning av vassdragene, fremme effektiv produksjon og bruk av energi, fremme sikker kraftforsyning og å bedre evnen til å håndtere flom- og skredrisiko. Forslagsstillerne viser til Finansdepartementets svar på Høyres spørsmål i forbindelse med behandling av Prop. 1 S (2024–2025), der det fremgår at de siste årenes økte bevilgninger til NVE har bidratt til en betydelig økning i antall ansatte i NVE, men at resultatene i form av conse-

sjoner for ny kraftproduksjon lar vente på seg. Ansatte i NVE som arbeider med konsesjonssaker for kraft, har de siste årene gått fra 16 til 17, mens etaten har blitt tilført 110 nye stillinger. Samtidig tar arbeidet med konsesjonssaker for nett opp stor arbeidskapasitet hos både NVE og Statnett.

Det er kun gitt konsesjon til 0,45 TWh ny kraftproduksjon i Norge siden regjeringen Støre tiltrådte i 2021, og ifølge NVEs egne analyser vil det heller ikke komme store nye kraftutbygginger frem mot 2030. Til sammenlikning ble det gitt konsesjon til 16 TWh under regjeringen Solberg. En oversikt fra Thema i en rapport fra 2022 viser at konsesjonsbehandling for vannkraft, vindkraft og storskala solkraft tar minst 4–5 år. Legger man til utredningstid og byggetid, tar det 6–12 år å få på plass ny kraft. Selv om forslagsstillerne mener det er gevinster å hente i en riktigere prioritering av personell og bedre organisering innenfor energimyndighetene, er det samtidig nødvendig å vurdere mer grunnleggende endringer i konsesjonsprosessen.

Representanter fra Høyre har tidligere fremmet forslag på Stortinget om både hurtigspor med parallelbehandling i konsesjonsprosesser og om å innføre tidsfrister i konsesjonsbehandlingen. Selv om Stortinget har anmodet regjeringen om å benytte seg av hurtigspor, synes det ikke å ha materialisert seg i form av lavere saksbehandlingstider eller mer effektiv konsesjonsbehandling. Mange aktører formidler at det tar lang tid å få tildelt en saksbehandler, og at konsesjonstiden reduserer forutsigbarheten og lønnsomheten i konkrete kraftprosjekt.

I sammenlignbare land i Europa er det innført nye EU-lovverk med krav om hurtigere konsesjonsprosesser og det arbeides systematisk med å få ned saksbehandlingstiden. I Sverige ble det eksempelvis bygget og in-

stallert 120 MW i nye solparker i 2023, mens Norge ga konsesjon for og bygget 7 MW.

Forslagsstillerne viser videre til at Høyre har foreslått å etablere en kartfestet oversikt over grå arealer, det vil si arealer som er nedbygd tidligere, eller sterkt endrede områder som ikke lenger er i aktiv eller samfunnsnyttig bruk. Forslagsstillerne mener en nasjonal kartfestet oversikt vil gjøre det lettere å finne områder som er egnet for kraftproduksjon med lavere konfliktnivå, og at det muliggjør et løp med raskere konsesjonsbehandling.

Forslagsstillerne viser til at kommunene har fått økt ansvar og beslutningsmyndighet over kraftutbygging de siste årene. Det er mange kommuner som etterspør beslutningsstøtte til å utarbeide kraftplaner og støtte oppunder kommunenes prosesser og planarbeid i forbindelse med ny kraftutbygging. Forslagsstillerne foreslår derfor å etablere en ordning med et nasjonalt kompetansesenter for kraft der kommunene kan få bistand. Den eksakte innretningen må utredes nærmere. En løsning kan være en nasjonal støttefunksjon inspirert av den danske modellen NEKST. I Norge kan man se for seg at NVE, Miljødirektoratet og andre relevante objektive kompetansemiljøer utgjør en lignende støttefunksjon. Forslagsstillerne mener det vil være naturlig å etablere en slik støttefunksjon i arbeidet med å redusere den totale saksbehandlingstiden for å få etablert ny kraftproduksjon.

Forslagsstillerne mener konsesjonstiden for ny kraftproduksjon og nett er for lang. Forslagsstillerne ønsker derfor en større reform av konsesjonssystemet, der konsesjonsbehandlingen effektiviseres uten at det går på bekostning av grundighet i konsesjonsbehandlingen, gode miljøundersøkelser og medvirkning.

Forslagsstillerne har flere forslag som regjeringen bør vurdere i en slik reform, herunder:

- Tiltak som bør fritas fra konsesjon etter energi- og vassdragslovgivningen, for eksempel energitiltak på grått areal, endringer eller utvidelser som skal gjennomføres på eksisterende nettanlegg og som i liten grad berører naboer, mindre solkraft- og nærvindprosjekt m.m.
- Behov for å etablere et nasjonalt kompetansesenter for kraft som kan bistå kommunene med å utarbeide kraftplaner og støtte prosesser og planbehandling i kommunene.

- Økt bruk av hurtigspor, for eksempel kan mindre kontroversielle linjesaker også omfattes, og ikke bare transformatorstasjoner.
- Økt politisk prioritering av avklaringer av klager og innsigelser i Energidepartementet.
- Innføre tidsfrister for konsesjonsbehandlingen sammen med omforente fremdriftsplaner. Det må være en tydelig prioritering av saker, rask tildeling av saksbehandling og frister for trinnene i konsesjonsprosessen.
- Innføre føringer i tildelingsbrevet til NVE om at saksbehandlingstiden skal bli kortere, og at NVE skal rapportere spesifikt om saksbehandlingstid.
- Raskere digitalisering av konsesjonsprosessene.
- Bedre veiledning fra NVE til utviklere, planmyndigheter, kommuner og andre berørte parter.
- En større samordning av tillatelser etter ulike sektorlovgivninger, blant annet fra etater som Mattilsynet, Luftfartstilsynet, Mineraldirektoratet og Miljødirektoratet.
- Vurdere ytterligere styrking av saksbehandlerkapasiteten i NVE og Energidepartementet.
- Tydelige styringssignaler til etater og direktoratet om at fornybar energi er en vesentlig samfunnsinteresse som må vektes tungt i arealpolitikk.
- At det tydeliggjøres i de statlige planretningslinjene at hensynet til fornybar energi er en vesentlig samfunnsinteresse, og at kommunene må legge til rette for mer energi.
- Implementering av Fornybardirektivet fra 2018 så raskt som mulig.
- Ta i bruk parallell behandling i større grad og redusere tiden saker ligger i ro mellom ulike saksbehandlere og instanser.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

Stortinget ber regjeringen ta initiativ til en reform av konsesjonssystemet med mål om å redusere saksbehandlingstiden og ha en mer effektiv konsesjonsbehandling i Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og Energidepartementet, samtidig som hensynet til grundighet i konsesjonsbehandlingen, gode miljøundersøkelser og medvirkning ivaretas.

30. januar 2025

Mathilde Tybring-Gjedde

Bård Ludvig Thorheim

Tina Bru

Trond Helleland

Mahmoud Farahmand

Liv Kari Eskeland